

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№5

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
MAY

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

АДАПТИВНОЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	10
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Исматуллаев Темур Равшан угли	
STERJEN KO'NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEKANIK ZO'RIQISHGA CHIDAMLILIGI	18
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА.....	26
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишеревич	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	35
Габбарова Ильмира Володиевна	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	41
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	48
Усманова Азиза Баходировна	
PEREGONDAGI HARAkatNI BOSHqARISH TIZIMLARINI MIKROPROTSESSORLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIqISH.....	53
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	62
Alimova Dilafro'z Tohir qizii	
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O'SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	68
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA'SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR.....	67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI ..	74
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o'g'li	
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHqARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI.....	89
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH.....	101
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY	106
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	

MHXS STANDARTLARIGA O‘TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	117
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO‘P O‘LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI	123
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI	127
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO‘Y BERISHI MUMKIN BO‘LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI	132
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o‘g‘li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich	
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQRISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH...	143
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg‘ashova Madina, Jo‘rayev Muhiddin	
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	147
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
KORXONALARDA “TEJAMKOR ISHLAB CHIQRISH” KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	151
Mamasoliyev G‘ayratbek Maxamadyusupovich	
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO‘LLARI.....	156
Mamadjanova Tuyg‘unoy Axmadjanovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO‘SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH	161
Yusupova Feruza Yo‘ldoshevna	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O‘RNI	166
Irgashev Anvar Farxodovich	
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	173
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР	178
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI	184
O‘tbosarov Abrorbek Adxamjon o‘g‘li	
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQRISH.....	189
Xamidova Zarifa Urol qizi	
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLISH VA UNING MUAMMOLARI.....	196
Ro‘zmetov Mansur	
O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TURIZMNI QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	200
Shaydulova Marjona Alisher qizi	
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI.....	205
Rizoyev Farrux Hikmatilloevich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	210
Turaboev Ibroxim Ismoil o‘g‘li	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG‘DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	215
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ	225
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ.....	231
Тожалиев Шохрух Талип ўғли GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING	236
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH	241
Azlarova Aziza Axrorovna AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	248
Marufxanov Davron Hasanovich O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI.....	255
Isakjanova Saboxat Muhamedovna MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI.....	263
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI.....	268
Anvar Deberdiyev RAQAMLI XIZMATLARNING O'ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O'RNI	272
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	278
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILiyATIGA YANGICHA YONDASHUV.....	283
Tadjiev Bexzod Umidjanovich OTMNI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELARI.....	290
Tuxliyev Bozor Karimovich TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	293
Abirova Nargizabonu TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	298
Ro'ziyeva Maftuna Yusufovna OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI	303
Sharipova Shahlo Istamovna METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	308
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o'g'li SANOAT KORXONALARIGA KIRITILGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	312
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna O'ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	317
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra	

OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOYIY XARAJATLARNI BOSHQARISH.....	323
Primova Nigora Ikrom qizi	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	331
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASI..	337
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	341
Xakimov Akbar Anvarovich	
FOTOELEKTRIK TIZIM SAMARADORLIGIGA HARORAT, SOYALANISH VA DEGRADATSIYA OMILLARINING TA'SIRI.....	344
Majidova Maxliyo A'zam qizi	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	354
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
STUDY OF THE INFLUENCE OF MEMBRANE REACTOR ON METHANE CONVERSION WITH WATER VAPOR AND CARBON OXIDE (IV).....	362
Umida Shabarova, Sugdiyana Abdurasulova	
ESG MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN: EVALUATION PRACTICES, KEY DETERMINANTS, AND STRATEGIC PRIORITIES.....	367
Sanemkhan Abdullaeva	
UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	375
Boymirzayev Doniyorbek Anvarjon o'g'li	
PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRADIGAN PLATFORMA ISHLAB CHIQLASH	379
Salomov Shokirjon, Boboyev Shavkat, Normamatov Xayriddin	
ПОВЫШЕНИЕ ОГНЕСТОЙКОСТИ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ ВТОРИЧНОГО ПОЛИЭТИЛЕНА.....	386
Назаров Феруз, Назаров Фарход, Ахмедова Фазилат, Элмуродов Элгез, Янгибоев Асадбек	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	391
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Rasulov Akmal Xurshid o'g'li	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	397
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI STRATEGIK AHAMIYATI	403
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	407
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
XORAZM VILOYATINING IQTISODIY SALOHİYATI VA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TARKIBI HAMDA JORIY HOLATI	411
Karimova Shaxnoza O'ktamovna	
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	418
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI INFRATUZILMALARINI RIVOJLANTIRISH	423
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
AKTIVLAR QADRSIZLANISHI XARAJATLARINING MOLIYAVIY VA SOLIQ HISOBOTLARIGA TA'SIRI.....	427
Jarimbetov Ajiniyaz Kurbanbaevich	

MUHANDISLIK GEOMETRIYASI VA KOMPYUTER GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM NATIJALARIGA TA'SIRI: AUDIO VA VIDEOTEKNOLOGIYALAR IXTISOSLIGI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	430
Utkirova Mamura Faxriddin qizi	
HUDUDIY TADBIRKORLIK TIZIMIDA INVESTITSION RESURSLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL VA EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	436
Isakov Axmadali Esanbayevich	
MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA INVESTITSION RESURSLARNING TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH	444
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
XABAR ALMASHISHGA ASOSLANGAN MARKETINGDA ISTE'MOLCHILARNING SHAXSIY HAYOTINI KUTILMALARI	452
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG'LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI	461
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
ZAMONAVIY SERVIS KOMPANIYALAR TANNARXINI ANIQLASHNING DOLZARB YO'NALISHLARI	471
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
NAVOIY VILOYATINING TURISTIK OBYEKTALARI VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI TAHLILI	477
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	483
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich	
QORAKO'L TERI JINGALAKLARINING TAKRORLANMAS KO'RINISHI VA XUSUSIYATLARI	492
Hakimova Sh.Q., Azimov J.Sh., Farmonov F.F.	
YOSH TADBIRKORLARNING STARTAP LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	497
Koriev Orif Azizovich	
HUDUDLARDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH	502
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Karimov Chuxmor Abdirashidovich	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY HOLATI VA MOLIYAVIY NATIJALARI TAHLILI	507
Alimov Baxodir Batirovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	513
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINING ROLI	516
Xodjimatom Maksudbek Ubaydullayevich	
MINTAQA TURIZM INDUSTRIYASINING IQTISODIY RIVOJLANISHI VA BOSHQARUV FAOLIYATLARI TAHLILI	520
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Ruziqulov Aziz Tuxtayevich	
TIJORAT BANKLARIDA FINTECH TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH ORQALI MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI TA'MINLASH: NAZARIY YONDASHUV VA ISTIQBOLLAR	526
Nazarova Shohista Tolmas qizi	
METALLARGA BOSIM OSTIDA ISHLOV BERISH JARAYONLARINI RAQAMLI MODELLASHTIRISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	531
Xasanov Kamoliddin Akmal o'g'li, Abdullayev Fatxulla Sagdullayevich, Diyorov Salohiddin Farhod o'g'li, Jalolov Jafar Jamol o'g'li	

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL MABLAG'LARI HISOBINI MHHS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	537
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI YASHIRIN IQTISODIYOTNI AMALGA OSHIRISHGA UNDOVCHI OMILLAR.....	543
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
MINTAQANING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	548
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MUZEY OBYEKTINING SIG'IM TAHLILI: FAYZULLA XO'JAYEV UY-MUZEYI TAJRIBASIDA.....	553
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING USTUVORLIKLARI.....	560
Turdiyeva Muqaddas Umarovna	
МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО ОБЪЕКТА ДЛЯ АНАЛИЗА КОМПЛЕКСНЫХ ЦИФРОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ОБЪЕКТОВ.....	565
Гулямов Шухрат, Шамсутдинова Винера, Караханова Алсу, Зайниддинова Зебинисо	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING MOLIYAVIY MEKANIZMLARI	571
Yuldoshov Otabek Jovli o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING XALQARO KAPITAL BOZORLARIGA INTEGRATSIYASI VA INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....	576
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSH SALOHİYATNI SHAKLLANTIRISH VA RAQOBAT USTUNLIKLARINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	583
Asenbaeva Aydaygul, Toshqulova Aziza	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	587
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	591
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
SCENARIO-BASED ECONOMETRIC EVALUATION OF REAL INVESTMENT EFFICIENCY IN SMALL BUSINESS ACTIVITIES.....	601
Otajanov Umid Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIY O'SISHNI RAG'BATLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	611
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
BANK 4.0 SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BANK BOSHQARUVI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	619
Boltayev Zokirjon Otazarovich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SUV RESURSLARI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	622
Sapayev Azamat Rustamovich	
ФИСКАЛЬНЫЕ ПРАВИЛА В СРЕДНЕСРОЧНОМ БЮДЖЕТНОМ ПЛАНИРОВАНИИ.....	626
Е.М. Соң	
BUXORO VILOYATINING YALPI HUDUDIY MAHSULOT DINAMIKASI VA UNING TARMOQ TUZILMASIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR TAHLILI	631
Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	

O'ZBEKISTONDA "O'ZSUVA'TA'MINOT" AJ TIZIMI KORXONALARINI "YASHIL" MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA JALB QILINGAN XUSUSIY INVESTITSIYALAR DINAMIKASINING IQTISODIY TAHLILI	652
Risqibekova Nozimaxon	
WAYS TO REDUCING POVERTY BY INCREASING INCOME: INSTITUTIONAL AND SOCIO-ECONOMIC MECHANISMS	657
Muxammedov Jasurbek Oллоberdi ugli, Ganiyev Muhammadjon Khalilovich	
QURILISH KORXONALARIDA XARAJATLARNI KLASSIFIKASIYA QILISH VA HISOBGA OLISH TIZIMI	663
Toshimov Azizbek Hakimovich	
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA SUV RESURSLARIDAN OQILONA FOYDALANISH.....	667
Jobborov Elmurod Normo'minovich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING HUDUDIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDAGI O'RNI...	672
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
HUDUDLARARO IQTISODIY NOMUTANOSIBLIK VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	677
Erkinova Dildora Ravshonbek qizi	
XORIJIY BANKLAR AMALIYOTIDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH TAJRIBASI	683
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ПОВЫШЕНИЮ РАБОТОСПОСОБНОСТИ МЕТАЛЛОРЕЖУЩЕГО ИНСТРУМЕНТА ПРИ ОБРАБОТКЕ ТРУДНООБРАБАТЫВАЕМЫХ МАТЕРИАЛОВ.....	687
Желтухин Андрей Владимирович	
AUDITORLARNING PROFESSIONAL FIKR VA MULOHAZALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA XALQARO ILG'OR TAJRIBALARNING AHAMIYATI	694
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
SOVUTGICH QURILMASIDAGI KONDITSIONERDAN AJRALIB CHIQUADIGAN ISSIQLIKDAN MAHSULOTLARNI QURITISHDA FOYDALANISH	699
Nuritov Ikrom, Ibojeva Sevinch, Sultonmurodova Xurinis	
ORGANISATIONAL BEHAVIOR IN ENTERPRISES AND ITS IMPACT ON MANAGEMENT DECISION-MAKING: A REVIEW OF THEORIES	704
Djumanov A.A.	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI VA DOLZARB MUAMMOLARI	714
Taniyev Mirzoxid Xurramovich, Mannabova Madina Sunnatillo qizi	
MILLIY GO'SHT CHORVACHILIGINING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA TASHKILY-IQTISODIY OMILLAR VA ULARNING SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	721
Kushakov Faxriddin Baxtiyarovich	
KORXONANING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISHDA XARAJATLAR MONITORINGINING ROLI.....	731
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA KADRLAR TAYYORLASH VA DUAL TA'LIM TIZIMI RIVOJI.....	738
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
YANGI O'ZBEKISTONDA GILAMCHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISH MAQSADLARI VA ISTIQBOLLARI....	741
Musayeva Shoirazimovna	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ЖЕНСКОГО ТРУДА НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ И ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	746
Дониёрова Зухрабону Алишер кизи	
TRANSPORT LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING MAMLUKAT IQTISODIYOTI RIVOJIDAGI O'RNI	754
Abdusalikova Komila Abdusalikovna	

JAMOAT TRANSPORTI KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI AMALGA OSHIRISH USULLARI.....	758
Berdiyev Temur Azamatovich	
CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA ELEKTRON TIJORAT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI.....	764
Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
NAVOIY VILOYATI XATIRCHI TUMANIDA MAVJUD TURISTIK RESURSLARDAN ICHKI VA XALQARO TURIZMDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI	769
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
RAQAMLI PLATFORMALARNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING INKLUZIVLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	776
Azizbek Nusratov San'atillayevich	
MINERAL VA KIMYOVIY QO'SHIMCHALAR BILAN KOMPLEKS MODIFIKATSIYALASH ORQALI SEMENT MATRITSASI MUSTAHKAMLIGINI OSHIRISH.....	781
Turgaev Jambul Adilbaevich	
KICHIK BIZNES SOHASIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR TRANSFERINI TA'MINLASH OMILLARI VA ISTIQBOLLARI.....	787
Yodgorova Xalima To'liqinova	
WAYS TO IMPROVE PRICING POLICY MECHANISMS OF STATE-OWNED ENTERPRISES.....	792
Mavlonov Ozod Ulug'bekovich	
AN'ANAVIY VA SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN BOSHQARUV TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI (MS1H1 SERVO MOTORI MISOLIDA)	798
Pirmatov Nurali Berdiyevich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIK VA LIKVIDLIKNI BOSHQARUV HISOBIGA INTEGRATSIYALASH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI, PROGNOZLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH MEXANIZMI.....	803
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TAYYOR MAHSULOT QADRSIZLANISHI HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH: ISHCHI SCHYOTLARINI JORIY ETISHNING METODIK ASOSLARI.....	808
Babakulova Matluba Kurbannazarovna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МЕДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ СИСТЕМОЙ РАБОТЫ В МАХАЛЛЯХ.....	812
Kosimjonov Nozimjon Kozimjonovich	
MINTAQALARNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHIDA YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASINING AHAMIYATI: NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI	815
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich	
TURISTIK XIZMAT BOZORINING MOHIYATI, UNING VAZIFALARI VA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	821
Payazov Murod Maqsudovich, Salimova Mumtozbeqim Jahongir qizi, Shahnoza Xudoyberdiyeva Davlatovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY HISOBLASH TEXNOLOGIYALARINING O'RNI	825
Absamatov Asqar Ergashovich	
MINTAQAVIY TURIZM SOHASI UCHUN MALAKALI KADRLAR TAYYORLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI BO'YICHA TAVSIYALAR	830
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
YAROQSIZ AVTOMOBIL SHINALARINI QAYTA ISHLASH USULLARI TAHLILI	839
Maxmonov Uktam Ashurovich	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISHI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI PROGNOZLASH METODLARI	845
Bozorova Madina Raxmat qizi	

HUDUDIY TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MEHMON UYLARINING ULUSHINI OSHIRISHNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI.....	850
Dilbar Xasanovna Aslanova, Jasur Farxodovich Fattayev	
АНАЛИЗ РАЗРАБОТКИ ЖЕНСКИХ КОЛЛЕКЦИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СТИЛИСТИЧЕСКИХ И КОНСТРУКТИВНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ ПЕТРО-МОДЫ.....	854
Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI OSHIRISHNING ASOSIY MOLIVAVIY YO'NALISHLARINI BOSHQARISH MASALALARI.....	859
Daniyarov Quwatbay Dáwirxanovich, Turdimuratova Gulsanem Asqar qizi	
BUXORO SHAHRIDAGI PREZIDENT MAKTABINING MOLIVAVIY-IQTISODIY FAOLIYATI VA BOSHQARUV TIZIMINI TAHLIL ETISH.....	866
Davidxodjeyev Oybek Obidovich	
ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR ENSURING FOOD SECURITY AND ITS STRUCTURAL COMPOSITION.....	871
Mattiyev Sodiqjon Qodirovich	
ISSIQ-QURUQ IQLIM HUDUDLARIDA BINOLARNING ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DINAMIK QUYOSHDAN HIMOYALOVCHI TIZIMLARNING ARHITEKTURAVIY-INJENERLIK YECHIMLARI.....	876
Ahmadov Tolibjon Akmalovich	
Iqtisodiy tizimda risk va uning xususiyatlari tahlili.....	879
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
YASHIRIN IQTISODIYOT VA UNI RAQAMLI NAZORAT SHAROITIDA QISQARTIRISH USULLARI.....	887
Nargiza Muzafarovna Babaeva	
YURAK-QON TOMIR KASALLIKLARINI BASHORAT QILISHDA MASHINALI O'QITISH ALGORITMLARINING QIYOSIY TAHLILI.....	894
Saytov Kamiljan Begdullaevich, Bekniyazova Nurjamal Danaevna, Xudaynazarova Malika Orinbaevna	
TIJORAT BANKLARI KREDITLARI ASOSIDA YOG'-MOY SANOATI KORXONALARINI TRANSFORMATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI.....	903
Azlarova Dilnoza Axrorovna	
YASHIL OBLIGATSIYALAR BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	908
Mamayusupova Shahina Ulug'bek qizi	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI: QUYOSH, SHAMOL VA GIDRO ENERGIYANI INVESTITSIYA VA DAROMAD TAHLILI.....	914
Sohibov Azizbek, Karimova Komila	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDA TURISTIK SIG'IMNI ILMIY ASOSDA BOSHQARISH: KO'KALDOSH MADRASASI TAJRIBASI.....	919
Ikromova Shaxinabonu, Qilichov Muhriddin	
DAVLAT XARIDLARIDA TCO-UMUMIY EGALIK QIYMATI ASOSIDA BAHOLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	926
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
MAHALLIY BYUDJETLAR MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK VA YER SOLIQLARINI TAKOMILLASHTIRISH: EKONOMETRIK YONDASHUV.....	930
Babayev Shavkat Bayramovich	
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ И ГИБРИДНЫЕ ПОДХОДЫ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ ВЫСОТНЫХ ГОСТИНИЦ И СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ПУЛЬМОНОЛОГИЧЕСКИХ БОЛЬНИЦ.....	937
Гаффорова Зиёда, Габибова Ирина	
IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA YASHIL IQTISODIYOTNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	952
Tursinov A.J., N. Bazarbaev, Z. Dauletova, N. Mirzaxanova	
MARKAZIY OSIYODA HUDUDIY INTEGRATSIYA JARAYONLARI RIVOJLANISHINING ZAMONAVIY HOLATI VA OMILLARI.....	956
Akbarova Kamola Akmaljonovna	

QISHLOQ JOYLARDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHNING MOLIYAVIY MUAMMOLARI VA YECHIMLARI	962
Xannarov Komiljon Karimovich	
SOG'LIQNI SAQLASHDA BOSHQARUV NAZARIYASINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA TRANSFORMATSIYASI	967
Saidov Suhrob Shodmonovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УСЛОВИЯХ ТРАНСГРАНИЧНОСТИ НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН	972
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIK VA LIKVIDLIKNI BOSHQARUV HISOBIGA INTEGRATSIYALASH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI, PROGNOZLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH MEKANIZMI	976
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA XORIJIY INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY OMILLARI	981
Shermatov Axror Abdixakimovich	
QURILISH KORXONALARIDA KORPORATIV IJTIMOİY BOSHQARUV TIZIMINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	986
Murotkosimov Shoxrux Abdisalimovich	

QURILISH KORXONALARIDA KORPORATIV IJTIMOY BOSHQARUV TIZIMINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH

Murotkosimov Shoxrux Abdusalimovich

Toshkent arxitektura-qurilish universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruv (KIB) tizimini baholashning zamonaviy metodikalari tahlil qilinib, ularni yanada samarali rivojlantirish imkoniyatlari asosida takomillashtirilgan integral baholash metodikasi ishlab chiqilgan. Taklif etilgan metodika ESG mezonlari (ekologik, ijtimoiy va boshqaruv omillari), mahalliy ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar hamda qurilish tarmog'ining o'ziga xos xususiyatlarini kompleks hisobga olgan holda shakllantirilgan. Baholash tizimi uchta asosiy mezon va o'n beshta ko'rsatkichdan iborat bo'lib, har bir ko'rsatkich vaznli koeffitsiyentlar asosida baholanadi. Tadqiqot natijalari qurilish korxonalarida KIB tizimini samarali rivojlantirish, boshqaruv sifatini oshirish hamda investorlar uchun shaffoflik va investitsion jozibadorlikni kuchaytirish imkoniyatlarini namoyon etadi.

Kalit so'zlar: korporativ ijtimoiy boshqaruv, ESG mezonlari, qurilish korxonasi, integral baholash, KIB metodikasi, barqaror rivojlanish.

Аннотация. В данной статье проанализированы современные методики оценки системы корпоративного социального управления (КСУ) в строительных предприятиях и на основе перспектив их совершенствования предложена усовершенствованная интегральная методика оценки. Предлагаемая методика разработана с учётом ESG-критериев (экологических, социальных и управленческих факторов), местных социально-экономических условий, а также особенностей строительной отрасли. Система оценки включает три основных критерия и пятнадцать показателей, каждый из которых оценивается на основе весовых коэффициентов. Результаты исследования демонстрируют широкие возможности развития системы КСУ, повышения качества управления, прозрачности и инвестиционной привлекательности строительных предприятий.

Ключевые слова: корпоративное социальное управление, ESG-критерии, строительное предприятие, интегральная оценка, методика КСУ, устойчивое развитие.

Abstract. This article analyzes modern methods for assessing the corporate social governance (CSG) system in construction enterprises and proposes an improved integral assessment methodology aimed at enhancing management effectiveness and sustainable development. The proposed methodology was developed considering ESG criteria (environmental, social, and governance factors), local socio-economic conditions, and the specific characteristics of the construction industry. The assessment system consists of three main criteria and fifteen indicators, each evaluated based on weighted coefficients. The research findings demonstrate significant opportunities for strengthening the CSG system, improving management quality, enhancing transparency, and increasing the investment attractiveness of construction enterprises.

Keywords: corporate social governance, ESG criteria, construction enterprise, integral assessment, CSG methodology, sustainable development.

KIRISH

Jahon xo'jaligi tizimida korporativ ijtimoiy boshqaruv (KIB) konsepsiyasi korxonalar faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish, ijtimoiy mas'uliyatni kuchaytirish hamda ekologik barqarorlikni ta'minlashning muhim institutsional mexanizmlaridan biri sifatida shakllanib bormoqda. So'nggi yillarda ESG (Environmental, Social, Governance) tamoyillarining global miqyosda keng joriy etilishi natijasida korxonalarining investitsion jozibadorligi, bozor qiymati va uzoq muddatli raqobatbardoshligi ularning ijtimoiy hamda ekologik mas'uliyat darajasi bilan uzviy bog'liq holda baholanmoqda. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, korporativ ijtimoiy boshqaruv tizimi samarali tashkil etilgan korxonalar moliyaviy natijalar, xodimlar motivatsiyasi, risklarni boshqarish sifati va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik munosabatlari bo'yicha yuqori ko'rsatkichlarga erishmoqda [1].

Qurilish tarmog'i iqtisodiyotning murakkab va ko'p omilli sohalaridan biri bo'lib, uning faoliyati mehnat xavfsizligi, ekologik muvozanat, resurslardan samarali foydalanish, mahalliy hamjamiyat manfaatlarini hamda davlat nazorati bilan chambarchas bog'liqdir. Qurilish loyihalarining yirik moliyaviy hajmi, ko'p sonli pudratchilar va subpudratchilar ishtiroki, mehnat resurslarining yuqori ulushi hamda atrof-muhitga ta'siri ushbu tarmoqda korporativ ijtimoiy boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish va uning natijadorligini baholash zaruratini

kuchaytiradi. Shu sababli qurilish korxonalarida KIB samaradorligini kompleks baholash nafaqat korxonalar darajasida, balki tarmoqning barqaror va innovatsion rivojlanishini ta'minlash nuqtayi nazaridan ham muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida korporativ boshqaruv va ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirishga qaratilgan institutsional islohotlar izchil amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni¹ bilan tasdiqlangan "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi" da xususiy sektorning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish, munosib mehnat sharoitlarini yaratish, ekologik barqarorlikni ta'minlash hamda zamonaviy korporativ boshqaruv standartlarini joriy etish ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilangan [2]. Mazkur ustuvor vazifalar qurilish korxonalarida KIB tizimini baholashning ilmiy asoslangan metodikasini ishlab chiqish va amaliyotga samarali tatbiq etish uchun muhim zamin yaratadi.

Shu nuqtayi nazardan, qurilish korxonalarining faoliyat xususiyatlari, milliy institutsional sharoit hamda ESG tamoyillarini hisobga olgan holda korporativ ijtimoiy boshqaruv tizimini baholashning takomillashtirilgan metodikasini ishlab chiqish dolzarb ilmiy vazifalardan biri hisoblanadi. Mazkur metodika ijtimoiy, ekologik va boshqaruv ko'rsatkichlarini integral indeks asosida kompleks baholash, korxonalarining kuchli rivojlanish omillarini aniqlash, investitsion jozibadorligini oshirish hamda strategik boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligini kuchaytirish imkonini beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Korporativ ijtimoiy boshqaruv (KIB) tushunchasi ilmiy adabiyotlarda turlicha talqin qilinadi. R. Edward Freemanning *Strategic Management: A Stakeholder Approach* asarida korxonaning barcha manfaatdor tomonlar — aksiyadorlar, xodimlar, mijozlar, jamoatchilik va davlat oldidagi mas'uliyati nazariy jihatdan asoslab berilgan. Mazkur yondashuv KIB konsepsiyasining muhim nazariy poydevorlaridan biri hisoblanadi [3].

Archie B. Carroll (1991) KIBning iqtisodiy, huquqiy, etik va xayriya mas'uliyatlaridan iborat to'rt bosqichli piramida modelini taklif etgan [4]. Rupert J. Baumgartner (2014) esa KIBni korxonaning barqaror rivojlanish strategiyasiga integratsiyalash zarurligini ilmiy jihatdan asoslab bergan [5].

Qurilish tarmog'ida Martin Loosemore va Lim (2017) tadqiqotlari KIB faoliyatining strategik boshqaruv tizimi bilan uyg'unlashuv darajasini oshirish muhimligini ko'rsatgan [6]. Yarraket va Loosemore (2016) qurilish kompaniyalarida KIBni baholash bo'yicha yagona universal metodikaning shakllanishi istiqbolli ilmiy yo'nalishlardan biri ekanligini ta'kidlagan [10].

O'zbekiston va Markaziy Osiyo mamlakatlarida KIB masalalari Nazarov (2021) hamda Rashidova (2022) ilmiy ishlarida o'rganilgan bo'lib, mahalliy korxonalarda KIB standartlarini rivojlantirish uchun institutsional muhitni takomillashtirish, moliyaviy imkoniyatlarni kengaytirish va korporativ hisobot amaliyotini modernizatsiya qilish zarurligi qayd etilgan [7; 8].

Hozirgi vaqtda KIBni baholashda quyidagi xalqaro standart va metodikalar keng qo'llanilmoqda:

Global Reporting Initiative (GRI) Standards — ijtimoiy va ESG hisobotlarini tayyorlashning eng keng tarqalgan tizimlaridan biri bo'lib, korporativ shaffoflikni oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi [9].

International Organization for Standardization ISO 26000 — ijtimoiy mas'uliyat bo'yicha xalqaro qo'llanma bo'lib, tashkilotlarga barqaror boshqaruv tizimini shakllantirishda metodik yordam beradi [10].

Social Accountability International SA8000 — mehnat huquqlari va ish sharoitlarini takomillashtirishga yo'naltirilgan xalqaro standart hisoblanadi.

MSCI ESG Ratings — investorlar uchun korxonalarining ESG samaradorligini baholash imkonini beruvchi zamonaviy reyting tizimidir.

Amalga oshirilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, mavjud metodikalar qurilish tarmog'ining mehnat xavfsizligi, subpudrat munosabatlari, ekologik muvozanat hamda mahalliy jamoalar bilan hamkorlik kabi o'ziga xos jihatlari yanada chuqurroq hisobga olish imkoniyatiga ega. Shu bois qurilish korxonalarini uchun milliy sharoit va ESG mezonlariga moslashtirilgan kompleks baholash metodikasini ishlab chiqish istiqbolli va dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda qiyosiy tahlil, ekspert baholash, monografik tahlil va aprobatsiya usullaridan foydalanildi. Qiyosiy tahlil orqali GRI Standards, ISO 26000, SA8000 hamda ESG reyting tizimlarining afzalliklari va amaliy imkoniyatlari o'rganildi. Ekspert baholash usuli yordamida korporativ ijtimoiy boshqaruvni baholash mezonlarining ahamiyat darajasi aniqlandi.

Monografik tahlil asosida mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda statistik

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022 yildagi PF-60-son <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

ma'lumotlar tizimli ravishda tahlil qilindi. Ishlab chiqilgan metodika qurilish korxonalarini misolida aprotatsiyadan o'tkazilib, uning amaliy samaradorligi va qo'llash imkoniyatlari baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruv tizimini baholash korxonaning ekologik, ijtimoiy va boshqaruv yo'nalishlaridagi faoliyatini kompleks tahlil qilishni talab etadi. Amalda qo'llanilayotgan xalqaro standartlar va reyting tizimlari umumiy metodologik yondashuvni ta'minlasa-da, ular qurilish tarmog'ining mehnat xavfsizligi, subpudrat munosabatlari, resurslardan samarali foydalanish hamda mahalliy jamoalar bilan hamkorlik kabi o'ziga xos xususiyatlarini yanada chuqurroq hisobga olish imkoniyatiga ega.

Shu sababli mazkur tadqiqotda qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruv darajasini baholash uchun ESG (Environmental, Social, Governance) tamoyillariga asoslangan integral metodika ishlab chiqildi. Ushbu metodika korxonalarining ekologik, ijtimoiy va boshqaruv faoliyatini kompleks baholash, rivojlanish imkoniyatlarini aniqlash hamda ustuvor strategik yo'nalishlarni belgilash imkonini beradi.

Taklif etilgan baholash tizimi uchta asosiy blokdan tashkil topgan:

Environmental (E) — energiya va resurslardan foydalanish samaradorligi, chiqindilarni boshqarish, atmosferaga ta'sirni kamaytirish hamda ekologik standartlarga rioya qilish;

Social (S) — mehnat xavfsizligi, xodimlar huquqlarini himoya qilish, malaka oshirish va mahalliy jamoalar bilan samarali hamkorlik;

Governance (G) — korporativ boshqaruv shaffofligi, ichki nazorat tizimi, axloqiy me'yorlarga rioya qilish hamda manfaatdor tomonlar bilan barqaror aloqalarni rivojlantirish.

Har bir blok 5 tadan ko'rsatkichni o'z ichiga olib, jami 15 ta indikator asosida baholash amalga oshiriladi. Ko'rsatkichlar 0 dan 10 ballgacha baholanadi va ularning ahamiyat darajasiga mos ravishda vazn koeffitsiyentlari qo'llaniladi.

Integral baholash quyidagi formula asosida hisoblanadi:

$$KIB = \frac{\sum_{i=1}^{15} W_i S_i}{\sum_{i=1}^{15} W_i}$$

bu yerda:

- W_i — i -ko'rsatkichning vazn koeffitsiyenti;
- S_i — i -ko'rsatkich bo'yicha olingan ball;
- $i=1,2,\dots,15$.

- W_i — i -ko'rsatkichning vazn koeffitsiyenti;
- S_i — i -ko'rsatkich bo'yicha olingan ball;
- $i = 1, 2, \dots, 15$.

Taklif etilgan metodika Toshkent viloyatidagi qurilish korxonalarini misolida aprotatsiyadan o'tkazildi. Tadqiqot natijalari ekologik va ijtimoiy ko'rsatkichlar bo'yicha ijobiy tendensiyalar mavjudligini, shuningdek, korporativ boshqaruv, ESG hisobotlarini tayyorlash va manfaatdor tomonlar bilan tizimli muloqotni yanada rivojlantirish imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatdi.

Umuman olganda, mazkur metodika qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruvning kuchli rivojlanish omillarini aniqlash, ESG ko'rsatkichlarini muntazam monitoring qilish hamda strategik boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligini oshirish uchun muhim analitik vosita hisoblanadi.

Qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruv darajasini kompleks baholash maqsadida ESG tamoyillari asosida mezonlar va ko'rsatkichlar tizimi shakllantirildi. Ushbu tizim ekologik, ijtimoiy va boshqaruv yo'nalishlarini qamrab olib, har bir blok doirasida korxonalar faoliyatining eng muhim jihatlarini aks ettiruvchi 5 tadan ko'rsatkich tanlab olindi. Ko'rsatkichlarning vazn koeffitsiyentlari ekspert baholash usuli asosida aniqlandi va ularning umumiy yig'indisi 100 foizni tashkil etadi. Quyidagi jadvalda korporativ ijtimoiy boshqaruvni baholash mezonlari, ularning o'lchov indikatorlari hamda vazn koeffitsiyentlari keltirilgan (1-jadval).

1-jadval

Qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruvni baholash mezonlari va ko'rsatkichlar tizimi

№	Mezon / ko'rsatkich	O'lchov indikatorlari	Vazn (%)
I BLOK: EKOLOGIK MEZONLAR (E)			
E1	Chiqindilarni boshqarish	Chiqindilarni kamaytirish darajasi, sertifikatlar	7
E2	Energiya samaradorligi	Bir m ² ga sarflanadigan energiya hajmi	6
E3	Karbon izi	SO ₂ chiqindilari (tonna/yil)	7
E4	Suv resurslarini tejash	Suv iste'moli va qayta ishlash darajasi	5
E5	Yashil sertifikatlash	LEED, BREEAM, GOST R ISO sertifikatlari	5
II BLOK: IJTIMOY MEZONLAR (S)			
S1	Mehnat xavfsizligi	Jarohatlanish koeffitsiyenti, xavfsizlik ko'rsatkichlari	10
S2	Kadrlar rivojlanishi	O'qitishga sarflangan mablag', kadrlar barqarorligi	8
S3	Ijtimoiy kafolatlar	O'rtacha ish haqi va rag'batlantirish tizimi	7
S4	Mahalliy jamoa bilan hamkorlik	Mahalliy xodimlar ulushi, ijtimoiy loyihalar	6
S5	Inson huquqlariga rioya qilish	Murojaatlar bilan ishlash tizimi, mehnat standartlariga rioya	7
III BLOK: BOSHQARUV MEZONLARI (G)			
G1	Kuzatuv kengashi samaradorligi	Tarkibi va mustaqillik darajasi	8
G2	Moliyaviy shaffoflik	Audit sifati va ochiq hisobot tizimi	9
G3	Korrupsiyaga qarshi choralar	Antikorrupsiya siyosati va profilaktik mexanizmlar	8
G4	Risklarni boshqarish	Risklarni boshqarish tizimi mavjudligi	7
G5	Aksiyadorlar huquqlari	Dividend siyosati va ovoz berish tizimi	5
JAMI:			

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, korporativ ijtimoiy boshqaruvni baholash tizimida asosiy salmoq ijtimoiy mezonlarga to'g'ri keladi. Bu qurilish tarmog'ida mehnat xavfsizligi, xodimlarning ijtimoiy himoyasi hamda kadrlar salohiyatini rivojlantirish ustuvor ahamiyat kasb etishini ko'rsatadi. Boshqaruv mezonlarining yuqori ulushi korporativ shaffoflik, risklarni samarali boshqarish va antikorrupsiya mexanizmlarining muhimligini ifodalaydi.

Ekologik mezonlarning salmoqli ulushi esa resurslardan oqilona foydalanish, energiya samaradorligini oshirish hamda atrof-muhit muhofazasiga qaratilgan zamonaviy yondashuvlarning dolzarbligini namoyon etadi. Ushbu ko'rsatkichlar tizimi qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruv darajasini kompleks baholash, ESG ko'rsatkichlarini monitoring qilish hamda ustuvor rivojlanish yo'nalishlarini aniqlash imkonini beradi.

Qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruvning umumiy holatini aniq baholash va olingan natijalarni amaliy boshqaruv qarorlarida samarali qo'llash maqsadida integral indeksni talqin qilish shkalasi ishlab chiqildi. Mazkur shkala hisoblangan KIB ballari asosida korxonalarni turli toifalarga ajratish hamda har bir toifa bo'yicha tegishli strategik tavsiyalarni ishlab chiqish imkonini beradi (2-jadval).

2-jadval

KIB integral ballini baholash shkalasi va boshqaruv tavsiyalari

Ball intervali	Daraja	Tavsiyalar
8,0 – 10,0	Yuqori (A)	Investorlar uchun yuqori jozibadorlikka ega, xalqaro reytinglash tizimlarida ishtirok etish imkoniyati mavjud
6,0 – 7,9	O'rta (B)	Asosiy yo'nalishlar bo'yicha rivojlantirish va takomillashtirish tavsiya etiladi
4,0 – 5,9	Past (C)	Korporativ boshqaruv va ESG faoliyatini kuchaytirishga qaratilgan kompleks rivojlantirish dasturlarini amalga oshirish maqsadga muvofiq
0 – 3,9	Boshlang'ich (D)	Tizimli takomillashtirish choralarini jadallashtirish va boshqaruv mexanizmlarini kuchaytirish zarur

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, integral baholash shkalasi korporativ ijtimoiy boshqaruv darajasini aniq toifalar asosida baholash hamda har bir holat uchun mos boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish imkonini beradi. Xususan, 8,0 balldan yuqori natija korxonaning ESG tamoyillarini samarali joriy etganini, korporativ boshqaruv sifati yuqori ekanini va investitsion jozibadorligi ortib borayotganini anglatadi.

Nisbatan quyi darajadagi natijalar esa korxonalarda korporativ boshqaruv tizimini yanada rivojlantirish, ESG hisobotlarini takomillashtirish va ichki boshqaruv mexanizmlarini mustahkamlash imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatadi. Ushbu shkala amaliyotda korxonalarning barqaror rivojlanish strategiyasini shakllantirish, monitoring tizimini kuchaytirish hamda boshqaruv samaradorligini oshirishda muhim analitik vosita sifatida xizmat qiladi.

Taklif etilgan integral baholash metodikasining amaliy ahamiyatini tekshirish maqsadida u 2023–2024-yillarda Toshkent viloyatida faoliyat yuritayotgan 12 ta qurilish korxonasi misolida aprobatyadan o'tkazildi. Tadqiqotga yirik, o'rta va kichik korxonalar jalb qilinib, ularning korporativ ijtimoiy boshqaruv darajasi ESG mezonlari asosida baholandi (3-jadval).

3-jadval

Qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruvni baholash bo'yicha aprobatyati natijalari (2023–2024-yillar)

Korxonalar turi	Soni	O'rtacha KIB balli	Daraja
Yirik korxonalar (500 dan ortiq xodim)	4	7,4	O'rta (B)
O'rta korxonalar (100–499 xodim)	5	5,8	Rivojlanish bosqichida (C)
Kichik korxonalar (100 nafargacha xodim)	3	4,2	Rivojlanish bosqichida (C)

Jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, korporativ ijtimoiy boshqaruv darajasi korxonalar ko'lamiga bilan uzviy bog'liq. Yirik qurilish korxonalarida o'rtacha KIB balli 7,4 ni tashkil etib, ESG tamoyillari nisbatan tizimli va samarali yo'lga qo'yilganini ko'rsatadi. O'rta korxonalarda ushbu ko'rsatkich 5,8 ballni, kichik korxonalarda esa 4,2 ballni tashkil etgan. Mazkur natijalar kichik va o'rta korxonalarda korporativ ijtimoiy boshqaruv tizimini yanada rivojlantirish va takomillashtirish uchun katta imkoniyatlar mavjudligini anglatadi.

Umuman olganda, aprobatyati natijalari qurilish korxonalarida KIB darajasi moliyaviy resurslar, institutsional salohiyat hamda boshqaruv tajribasi bilan chambarchas bog'liq ekanligini tasdiqladi. Shu bilan birga, korxonalar faoliyatida ESG tamoyillarini bosqichma-bosqich joriy etish boshqaruv samaradorligini oshirish, investitsion jozibadorlikni kuchaytirish va korporativ barqarorlikni ta'minlash uchun muhim omil bo'lib xizmat qilishi aniqlandi.

Taklif etilgan metodikaning asosiy ustunligi shundaki, u qurilish tarmog'ining o'ziga xos xususiyatlarini, jumladan mehnat xavfsizligi, subpudrat munosabatlari, resurslardan samarali foydalanish hamda ekologik muvozanat omillarini kompleks ravishda hisobga oladi. Shuningdek, metodika O'zbekistonning me'yoriy-huquqiy bazasi va mahalliy statistik ma'lumotlariga moslashtirilgan bo'lib, kichik va o'rta korxonalar uchun ham amaliyotda qo'llashga qulay va samarali hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Qurilish tarmog'i korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruvni baholashning yagona milliy metodikasini joriy etish;
2. Davlat tenderlari, subsidiyalar va investitsiya dasturlarida KIB reytingini qo'shimcha baholash mezon sifatida qo'llash;
3. Korxonalarda ESG hisobotlarini tayyorlash tizimini rivojlantirish hamda maxsus mas'ul xodim — ESG menejer lavozimini joriy etish;
4. Qurilish sohasi bo'yicha milliy KIB reyting tizimini shakllantirish va muntazam e'lon qilib borish orqali shaffoflik hamda investitsion jozibadorlikni oshirish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqotda qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruv tizimini baholashning ESG tamoyillariga asoslangan takomillashtirilgan integral metodikasi ishlab chiqildi. Taklif etilgan yondashuv 15 ta ko'rsatkich asosida korxonalarning ekologik, ijtimoiy va boshqaruv faoliyatini kompleks baholash imkonini beradi.

Metodikaning aprobatyati natijalari uning amaliy ahamiyati, ishonchliligi va qo'llash imkoniyatlari yuqori ekanligini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalari qurilish korxonalarida korporativ ijtimoiy boshqaruv tizimini yanada rivojlantirish, ESG tamoyillarini boshqaruv jarayonlariga kengroq integratsiyalash hamda korporativ samaradorlikni oshirish uchun muhim imkoniyatlar mavjudligini tasdiqladi.

Taklif etilgan metodika qurilish korxonalarining investitsion jozibadorligini oshirish, korporativ shaffoflikni kuchaytirish, ESG tamoyillarini samarali joriy etish hamda barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ushbu metodika strategik boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligini oshirish va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikni mustahkamlash uchun muhim analitik vosita hisoblanadi.

Kelgusida mazkur metodikani respublika miqyosida kengaytirilgan aprotatsiyadan o'tkazish, raqamli monitoring tizimlari bilan integratsiyalash hamda boshqa iqtisodiyot tarmoqlariga moslashtirish istiqbolli ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Global Reporting Initiative. *GRI Standards*. — Amsterdam, 2024. — URL: www.globalreporting.org
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida". — Toshkent, 2022. — URL: <https://lex.uz/docs/5841063>
3. Freeman, R.E. *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. — Boston: Pitman Publishing, 1984. — URL: Google Books.
4. Carroll, A.B. "The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders" // *Business Horizons*. — 1991. — Vol. 34, No. 4. — P. 39–48. — URL: ScienceDirect.
5. Baumgartner, R.J. "Managing Corporate Sustainability and CSR: A Conceptual Framework Combining Values, Strategies and Instruments Contributing to Sustainable Development" // *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. — 2014. — Vol. 21, No. 5. — P. 258–271. — URL: Wiley Online Library.
6. Loosemore, M., Lim, B.T.H. "Linking Corporate Social Responsibility and Organizational Performance in the Construction Industry" // *Construction Management and Economics*. — 2017. — Vol. 35, No. 3. — P. 90–105. — URL: Taylor & Francis Online.
7. Nazarov, B.A. "O'zbekiston korxonalarida korporativ ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirish muammolari" // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*. — 2021. — № 3. — B. 45–58.
8. Rashidova, G.M. "Qurilish tarmog'ida ESG standartlarini joriy etish: muammo va istiqbollar" // *Moliya va iqtisodiyot*. — 2022. — № 2. — B. 112–125.
9. Global Reporting Initiative. *GRI Standards*. — Amsterdam, 2021. — URL: Global Reporting Initiative.
10. International Organization for Standardization. *ISO 26000: Guidance on Social Responsibility*. — Geneva, 2010. — URL: ISO 26000 Standard.

muhandislik **& iqtisodiyot**

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. May. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100